

YAPAY ZEKÂ 7223 SAYILI KANUN (ÜGTDK) KAPSAMINDA ÜRÜN SAYILABİLİR Mİ?

Can AI be Considered as a Product Under Law No. 7223 (PSTR)?

Oğuz Gökhan YILMAZ*

Özet

Hukukumuzda müstakil düzenlenmesi itibarıyla çok da eski olmayan ürün sorumluluğu kavramı kanundan doğan bir özel hukuk sorumluluğu halindedir. Zira bu husus hukukumuzda 12 Mart 2020 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan ve bir yıl sonra yürürlüğe giren 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu (ÜGTDK) ile düzenlenmiştir. Ürün sorumluluğundan bahsedebilmek için ilk olarak ürün kavramından ne anlaşılması gerektiğini belirlemek gerekir. Her ne kadar ÜGTDK ürün tanımına yer vermemekteyse de bu tanım yapay zekâyı ve yazılımı doğrudan içermemektedir. Yine de özellikle yapay zekânın günümüzde gelmiş olduğu aşama, gelecekteki potansiyeli ve ekonomik gerçekliği karşısında yapay zekânın da ürün olarak nitelenebilmesi mümkündür. YZ’nin hukuken ürün olarak nitelenebilmesi görüşü, ÜGTDK hükümleri, müstahzar kavramının anlamı, eşya kavramının medeni hukuk ve ÜGTDK bağlamındaki anlamları ışığında hukukun dinamizmi çerçevesinde yorum yöntemleriyle ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: ürün kavramı ve yapay zekâ; yapay zekâ ürün sayılabilir mi, ürün sorumluluğu, 7223 sayılı Kanun ve yapay zekâ, yazılımın cismaniliği

Abstract

The concept of product liability, which is a relatively recent autonomous regulation in Turkish law, constitutes a form of private law liability arising from the law. This matter is regulated by the Product Safety and Technical Regulations Law No. 7223 (PSTR), which was published in the Official Gazette on March 12, 2020, and entered into force one year later. To address product liability, it is first necessary to determine what should be understood by the concept of a product. Although the PSTR provides a definition for a product, this definition does not explicitly include artificial intelligence (AI) and software. Nevertheless, considering the current stage of AI development, its future potential, and economic reality, it is possible to characterize AI as a product. The view that AI can be legally qualified as a product emerges through methods of interpretation within the framework of legal dynamism, in light of the provisions of Law No. 7223, the meaning of the concept of ‘preparation’ (müstahzar), and the definitions of ‘property/thing’ within the context of both civil law and the PSTR.

Key words: The concept of product and AI, can AI be qualified as a product, product liability, Law no 7223 and AI, the corporeality of software

- *Bu makale Etik Kurul iznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee permission.*
- *Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 3.3.2026*
- *Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 17.4.2026*

* Bu makale yazarın Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırlamakta olduğu doktora tezinden türetilmiştir.

** Hâkim, Bilkent Üniversitesi Özel Hukuk Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, oggokhan@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3812-9873>.

GİRİŞ

Sorumluluk en genel ifadeyle kişinin kendi davranış ve eylemlerinin sonucuna katlanması olarak ifade edilebilir. Bu davranış ve eylemler gündelik hayatın idamesi içerisindeki rutinler olabileceği gibi mesleki bir faaliyet dolayısıyla ortaya çıkan eylemler de olabilir. Hukuki açıdan da sorumluluk bu genel tanıma paralel olarak kişinin eylemleri sonucunda ortaya çıkan zararın giderilmesinden kimin sorumlu olacağıdır. Bu esas doğrultusunda sorumluluk hukuku bir kişinin başka bir kişiye verdiği zararı hangi şartlar altında tazmin etmekle yükümlü olacağını gösteren kurallar bütünü olarak da belirtilmektedir.¹

Özel hukuk içerisinde sorumluluğun doğması için bir yükümlülük ihlalinin olması yani ön görülenin dışına çıkma halinin varlığı gerekir. Tarafların bir sözleşme ilişkisi içerisinde bulunduğu durumlarda bir tarafın sözleşmeye aykırı davranması bu yükümlülük ihlalinin görünümüdür. Öte yandan özel hukuk alanında da hukuk kurallarının objektif olarak herkese yüklemiş olduğu genel davranış kuralları bulunmaktadır. Bu davranış kurallarının dışına çıkılması da yükümlülük ihlalinin başka bir görünümüdür. Sözleşme dolayısıyla oluşan sapma hali sözleşmesel sorumluluk, genel davranış yükümlülüklerin uymama da haksız fiil olarak ifade edilmektedir.² Esasında özel hukuk sorumluluğunun temel olarak sözleşmesel sorumluluk ve haksız fiil sorumluluğu olarak ikili sınıflandırılması Roma Hukukuna dayanmaktadır.³

Belirtmek gerekir ki haksız fiil ve sözleşmesel sorumluluğun yanında kanundan doğan bazı hallerde yine özel hukuk sorumluluğu söz konusu olabilmektedir. Kusursuz sorumluluk, tehlike sorumluluğu ya da olağan sebep sorumluluğu gibi isimler altında ifade edilebilmektedir bu haller. Temel olarak kişinin belirli şartların varlığı halinde yükümlülük ihlaline (hukuka aykırılığa) gerek olmaksızın kanun hükmü dolayısıyla sorumlu olacağı hallerdir. Bazen yürütülen bir faaliyetin doğasından kaynaklanan tehlike bu sorumluluğa esas alınmaktayken bazen içinde bulunulan kişisel durumlar bu sorumluluğa esas alınabilmektedir. Yine kendine özgü bir borç kaynağı olarak vekaletsiz iş görme ve sebepsiz zeninleşme de sorumluluk kaynağı olarak değerlendirilebilir.

Hukukumuzda müstakil düzenlenmesi itibarıyla çok da eski olmayan ürün sorumluluğu kavramı da kanundan doğan bir özel hukuk sorumluluğu halidir. Zira bu husus hukukumuzda 12 Mart 2020 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan ve bir yıl sonra yürürlüğe giren 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu (ÜGTDK) ile düzenlenmiştir. ÜGTDK ürün sorumluluğunun yanında başta ürün güvenliği olmak üzere başkaca düzenlemeler de içermektedir. Ancak yine de ürün sorumluluğunu düzenleyen temel mevzuat hükmündedir.

¹ Seda Gayretli Aydın, “Yapay Zekânın Ürün Sorumluluğu”, (2. Baskı Adalet 2024) 122.

² Gayretli Aydın (n 1) 123 vd.

³ Fikret Eren, “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, (30 Baskı Legem 2025) 118.

Ürün sorumluluğundan bahsedebilmek için öncelikle ürün kavramından ne anlaşılması gerektiğini belirlemek gerekir. Zira ürün sorumluluğuna başvuru-bilmek için ilk olarak ortada bir ürün olması gerekecektir. Dolayısıyla ÜGTDK düzenlemiş olsa da ürün kavramının spesifik olarak ele alınması isabetli olacaktır. Öte yandan teknolojiyle bağlantılı olarak değişen hayat koşulları pek çok kavramın zamana göre güncellenmesini ya da yeniden ele alınmasını da beraberinde gerektirmektedir. Bu bağlamda günümüz itibarıyla yapay zekâ kavramını zikretmek gerekir. Bu çalışmanın ilham kaynağı da hukukumuzda nispeten yeni olan ürün sorumluluğu ile birçok kavramı kökten değiştirmeye başlayan yapay zekânın kesişimidir.

Bu kapsamda, çalışmamızda yapay zekânın 7223 sayılı Kanun kapsamında ürün olarak nitelenip nitelenemeyeceği sorusu cevaplandırılmaya çalışılacaktır. İlk olarak ürün sorumluluğu kavramına dair açıklamalarda bulunulacaktır. Daha sonra özellikle ürün kavramının ne olduğu üzerinde durulacaktır. Ürün sorumluluğu kavramı hukukumuzda nispeten yeni ise de ÜGTDK'ya ilham veren Avrupa Birliği Direktifine de değinilecektir. Bu açıklamalardan sonra yapay zekânın ürün olarak nitelenip nitelenemeyeceğine dair görüşlerimize yer verilecektir.

1. Ürün Sorumluluğu Kavramı

Ürün sorumluluğu, piyasada yer alan bir ürünün olması gerektiği gibi olmasından (hatalı/ayıplı olmasından) dolayı ortaya çıkan zarardan, ürünü üretenin ya da üreten gibi olacağı belirtilen kişilerin tazminat sorumluluğunu ifade etmektedir.⁴ Ortaya çıkan bir zararın telafi edilmesi hukuk sisteminin ontolojik gerekçelerinden de bir tanesidir. Bu sebeple farklı koşullar ya da ilişkiler çerçevesinde ortaya çıkan zararın giderimi için çeşitli sorumluluk rejimleri bulunmaktadır. Ürün sorumluluğunun da özgün nitelikleri olduğunu ve hukuki niteliğinin ayrıca üzerinde durulması gerektiğini ifade edebiliriz.

Öte yandan ürün sorumluluğu kavramı ve yine bu kavramın içinde yer alan bağlı terimler farklı şekillerde isimlendirilebilmektedir. Bu sebeple ürün sorumluluğuna ilişkin açıklamalarda bulunmadan önce kavramsal terminolojiye değinmek faydalı olacaktır.

1.1. Terminoloji

Piyasada yer alan ve uygunsuz olmaları sebebiyle zarara yol açan ürünlerden doğan sorumluluk farklı isimler altında ifade edilmektedir. İsimlendirmeye bakıldığında temel olarak ikili bir ayrımın yapıldığı söylenebilir. Bu bağlamda, öğretilde

⁴ Çiğdem Kırcı, “Ürün Sorumluluğu”, (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2007) 1; Doğukan Arık, “Avrupa Ürün Sorumluluğu Direktifi İle Karşılaştırmalı Olarak 7223 Sayılı Ürün Güvenliği Teknik Düzenlemeler Kanunu Uyarınca Ürün Sorumluluğu”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2023), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>, E.T. 01/03/2026, 6.

yaygın bir grup yazarın sorumluluğun objesine odaklanarak ürün sorumluluğu ifadesini tercih ettiğini⁵ bunun yanında diğer bir grup yazarın da sorumluluğun süjesini vurgulayarak kavramı ifade ettiklerini görmekteyiz.

Ancak sorumluluğun asıl kaynağının piyasaya sunulan bir ürün olmasını önceleyen bir yaklaşımla objeye odaklanan yazarlar gibi bu çalışma içerisinde de daha çok ürün sorumluluğu ifadesi kullanılacaktır. Öte yandan sorumluluğun süjesini ön plana çıkaran yazarlar bakımından da yeknesak bir isimlendirme olmayıp üreticinin sorumluluğu⁶, imalatçının sorumluluğu⁷ ve yapımcının sorumluluğu⁸ gibi isimlendirmeler de mevcuttur. İsimlendirme farklılığının meselenin kapsamı ve niteliği açısından esaslı bir fark oluşturmayacağını da belirtmek gerekir. Nitekim bazı yazarlar farklı isimlendirmeleri bir arada kullanabilmektedirler.⁹ Belirtmek gerekir ki 7223 sayılı ÜGTDK terminolojik olarak imalatçıyı düzenlemiştir.

Sorumluluk doğması için olması gerektiği gibi olmayan ürünün bu niteliğine ilişkin de farklı isimlendirmeler bulunmaktadır. Dolayısıyla olması gerektiği gibi olmama haline de terminolojik olarak değinmek isabetli olacaktır. Öğretide yaygın olarak hatalı ürün¹⁰ ifadesi tercih edilse de ayıplı ürün¹¹ gibi başka ifadeler de tercih edilmektedir. Öte yandan belirtmek gerekir ki 7223 sayılı ÜGTDK bu hususu uygunsuzluk olarak ifade etmektedir.

⁵ Kirca (n 4), 2; Gayretli Aydın, (n 1) 167; Cemre Polat, ‘Türk ve Avrupa Birliği Hukukunda Ürün Sorumluluğu’ [2021] 70/4 AÜHFD 4 vd.; Oğuz Sadık Aydos, ‘Ürün Sorumluluğu’, (Adalet 2009) 37 vd.; Şebnem Akipek Öcal, ‘Bedensel Zararın Tazmini Kapsamında Tüketici Hukuku Yönünden Ürün Sorumluluğu’ in Nejdet Basa/Sema Güleç Uçakhan (eds), Yeni Gelişmeler Işığında Bedensel Zararın Tazmini Uluslararası Kongresi (Türkiye Barolar Birliği 2016) 23 vd.; Akın Ünal/Arif Kalkan: ‘Türk Hukukunda Ürün Sorumluluğu Üzerine Olan Ve Olması Gereken Hukuka Dair Genel Düşünceler’, [2019] (39, TAAD) 46 vd.

⁶ Ayşe Havutçu, ‘Türk Hukukunda Örtülü Bir Boşluk Üreticinin Sorumluluğu’, (Seçkin, 2005) 21; Erhan Kanişlı, ‘Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu (ÜGTDK) Uyarınca Üreticinin Sorumluluğu’, [2020] 78/3 İstanbul Hukuk Mecmuası, 3; Betül Tiryaki, ‘Avrupa Konseyi’nin 25.7.1985 Tarihli Direktifi’ne Göre Üreticinin Sorumluluğunun Şartları Ve Tüketicinin Korunması Mevzuatı İle Mukayesesi’, [2006] 55/2 AÜHFD, 229 vd.; Tuba Akçura Karaman, ‘Üreticinin Ayıplı Ürünün Sebep Olduğu Zararlar Nedeniyle Üçüncü Kişilere Karşı Sorumluluğu’, (Vedat, 2007) 12.

⁷ Bilge Öztan, ‘İmalatçının Sorumluluğu’, (Turhan 1982) 21; İbrahim Kaplan, ‘İmalatçının Sorumluluğuna İlişkin Düşünceler’, [1985] 13/1 BATİDER, 1; Zeynep Derya Tarman, ‘Türk Hukukunda İmalatçının Sorumluluğuna Genel Bir Bakış’, [2007] 65/2 İÜHF, 299; Yeşim M. Atamer/Gökçe Kurtulan Güner, ‘Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu ile İmalatçının Sorumluluğu Konusu Türk Hukuku Açısından Çözülmüş Müdür?’, [2021] 70/2 AÜHFD, 558 vd.; Candan Yasan Tepetaş, ‘İmalatçının Sorumluluğu ve Uygulanacak Hukuk’, (on iki levha, 2021) 9-10.

⁸ Ergun Özsunay, ‘Türk Hukukunda Gerçek Bir Boşluk Yapımcının Sorumluluğu’, [1979] 10/1 BATİDER, 108 vd.

⁹ Atamer/Kurtulan Güner (n 7) 544.

¹⁰ Havutçu (n 6) 24; Atamer/Kurtulan Güner (n 7) 559; Tarman (n 7) 299; Kanişlı(n 6) 1434.

¹¹ Kirca (n 4) 125; Öztan (n 7) 25; Aydos (n 5) 148, Polat (n5) 989.

1.2. Ürün Sorumluluğunun Ortaya Çıkışı

Ürün sorumluluğu kavramı özünde endüstri devrimiyle ortaya çıkan bilimsel ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkmıştır.¹² Geleneksel üretimden fabrikasyona geçiş sadece ürünü ve sürümünü değil ürünün kullanıcısıyla buluşmadaki risk faktörlerini de esaslı olarak değiştirmiştir. Söz gelimi bir ürünün üretim aşamasındaki bir eksikliğin/hatanın zarar vereceği kişi sayısı geleneksel yöntemde bir iken kitlesel üretimin olduğu modern zamanlarda üretim hattının kapasitesine göre bu sayı binlerle/onbinlerle bile ifade edilebilecektir. Ürün sorumluluğu da kitlesel üretim gerçekliği doğrultusunda üretilen her bir ürün için zarar giderimine yönelik diğer hukuki mekanizmalardan ayrı olarak bir sorumluluk mekanizması öngörmektedir. Bu mekanizma, yani ürün sorumluluğu kuralları, ürünü kendi hakimiyet sahasında üreten ve ürünün güvenliğinin/uygunluğunun belirleyicisi de olan üretici ile üründen zarar gören kişi arasındaki zararın giderimini sağlamaya yöneliktir.¹³

Ürün sorumluluğu kavramı endüstri devrimine kadar öncelenebilse de teknik anlamda ilk olarak yirminci yüzyılın başlarında ABD’de ortaya çıktığı kabul edilmektedir.¹⁴ İlk başlarda üreticinin sorumluluğu özen yükümlülüğü ihlaline ve dolayısıyla kusur (*negligence*) esaslı kapsamında değerlendirilmiştir.¹⁵ Ancak zaman içerisinde üreticinin sorumluluğunun bir kusursuz sorumluluk hali olduğu mahkeme kararlarında da kabul edilmeye başlanmıştır.¹⁶

Avrupa Birliğinde ise ürün sorumluluğu meselesi ilk olarak 1985 yılında kabul edilen 85/374 sayılı “Avrupa Konseyi Ürün Sorumluluğu Direktifi” ile düzenlenmiştir. Her ne kadar Direktif 1985 yılında kabul edildiyse direktifin bu aşamaya gelmesine vesile olan öncü çalışmalar da bulunmaktadır.¹⁷ Örneğin Avrupa Konseyi bünyesinde 1977 tarihli “Ölüm ve Bedensel Zararlar İçin İmalatçının Sorumluluğuna Dair Avrupa Sözleşmesi” daha eski bir örnek ise de üye devletlerden hiçbiri tarafından onaylanmadığından yürürlüğe girememiştir.¹⁸ Direktif, Avrupa Birliği içerisinde hatalı/uygunsuz ürünlerden doğan sorumluluğu düzenleyen ortak kuralları oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu vesileyle de AB kapsamında ürün sorumluluğu rejimini uyumlu hale getirerek Birliğin ticaretin önündeki engellerin kaldırılması, tek pazar gibi ortak değerlerine de katkı sağlamayı amaçlamaktadır. 85/374 sayılı Direktif uzun bir süre yürürlükte kalmış

¹² Kanişlı (n 6) 1418.

¹³ Kanişlı (n 6) 1418.

¹⁴ Ayşe Arat, ‘2024/2853 Sayılı AB Direktifi Çerçevesinde Yazılımdan Kaynaklanan Ürün Sorumluluğu Ve Bunun Sınırları’ [2025] 33/2 SÜHFD 1322.

¹⁵ Gayretli Aydın (n 1) 179; Kırca (n 4) 30; Atamer/Kurtulan Güner (n 7) 545.

¹⁶ Atamer/Kurtulan Güner (n 7) 545.

¹⁷ Atamer/Kurtulan Güner (n 7) 546.

¹⁸ Atamer/Kurtulan Güner (n 7) 546.

olup Avrupa Birliği üyelerinin tümünün iç hukukuna da aktarılmıştır. AB üyesi olmayan Türkiye, İsviçre, Norveç, Japonya gibi pek çok ülkeye de ürün sorumluluğuna yönelik mevzuat hazırlarken ilham kaynağı olmuştur.¹⁹ Nitekim 7223 sayılı ÜGTDK'nın da bu Direktif doğrultusunda hazırlandığı Kanunun gerekçesinde zikredilmiştir.

Direktif doğrudan veya dolaylı olarak da olsa bu denli geniş bir alana etki ederek uzunca bir süre yürürlükte kalmıştır. Ancak teknolojinin öncülüğünde Direktiften sonraki dönemde ortaya çıkan gelişmeler Direktifin de gözden geçirilmesini ve hatta yenilenmesi ihtiyacını doğurmuştur. Bu kapsamda hazırlanan yeni Direktif (2024/2853 sayılı) nihayetinde 18 Kasım 2024 tarihinde Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilmiş ve yaklaşık kırk yıl yürürlükte kalan 85/374 sayılı Direktifin yerini almıştır. Yeni bir Direktifin kabulünü gerekli kılan şartlar hiç şüphesiz Direktifin hükümlerinde de değişiklikler yapılmasını beraberinde getirmiştir.

1.3. Ürün Sorumluluğunun Türk Hukukundaki Gelişimi

Ürün sorumluluğunun hukukumuzda düzenlenişi çok da eskiye dayanmamaktadır. Bir diğer söyleyişle 818 sayılı Borçlar Kanunun yürürlük döneminin çoğunluğunda bu konuda düzenleme bulunmamaktaydı. Nitekim bu husus hukuki boşluk olarak da nitelenmiştir.²⁰ Dolayısıyla bu dönemde ortaya çıkan bu tür uyumsuzluklar genel haksız fiil sorumluluğuna göre çözülmekteydi.²¹ Ürün sorumluluğu 7223 sayılı Kanun ile müstakilen ilk kez düzenlemiş ise de bu Kanun öncesinde de müstakil olmasa da hem kanuni düzlemde hem de ikincil mevzuatta çeşitli düzenlemeler bulunmaktaydı.

Türk Hukukunda ürün sorumluluğuna yönelik olarak ilk düzenleme AB müktesebatına uyum sağlanması amacıyla 2003 yılında yürürlükteki 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da yapılan değişiklikle hayata geçmiştir. Bu değişiklikle bağlantılı olarak bir diğer düzenleme de bu değişikliği dayanak olarak alan "Ayıplı Malın Neden Olduğu Zararlardan Doğan Sorumluluk Hakkında Yönetmelik"²² (Ayıplı Mal Yönetmeliği). Bu Yönetmelik ise kanuni değişikliğin tamamlayıcısı ve ürün sorumluluğunun detaylarını düzenleyen bir niteliğe sahipti. Bu Yönetmeliğin amacı ayıplı malın neden olacağı zararlardan o malın üreticisinin sorumluluğunun usul ve esaslarını düzenlemektir. Dolayısıyla artık ürün sorumluluğunun mevzuatımıza girmiş olduğunu kabul etmek gerekir. Yine de yapılan bu düzenlemenin kusursuz sorumluluk olup olmadığı ve Kanuna uygun olup olmadığı da tartışmalıydı.²³

¹⁹ Gayretli Aydın (n 1) 183.

²⁰ Özsunay (n 8) 97 vd.; Havutçu (n 6) 111 vd.

²¹ Kırca (n 4) 41; Öztan (n 7) 79; Havutçu (n 6) 57.

²² Kırca (n 4) 85, Gayretli Aydın (n 1) s. 185, Kanişlı (n 6) 1418.

²³ Kanişlı (n 6) 1418; Havutçu (n 6) 117; Kırca (n 4) 85.

2012 yılında yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu da öncülü olan 818 sayılı Borçlar Kanunu gibi ürün sorumluluğuna ilişkin müstakil bir hüküm içermemekteydi. Keza ürün sorumluluğunu değişik haliyle ilk kez düzenleyen 4077 sayılı TKHK 2014 yılında yürürlüğe giren 6570 sayılı Kanun ile yenilenmiştir. Ancak yeni TKHK eskisinden farklı olarak ürün sorumluluğunu düzenleyen bir hüküm içermemekteydi.²⁴

6570 sayılı TKHK ile oluşan bu boşluk 2021 yılında yürürlüğe giren 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu ile müstakil olarak düzenlenerek doldurulmuştur. Kanunun getirdiği yenilikler ve maddeleri başlı başına bir çalışmaya ilham olabilecek nitelikteyse de kısaca bazı noktalara temas etmek faydalı olacaktır.

7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu baskın özelliği kamu hukuku olan ürün güvenliği kavramı ile özel hukuk karakterli ürün sorumluluğu kavramını bir arada düzenlemektedir.²⁵ Hem kullanıcının yaşadığı zararın giderimi dolayısıyla ikisi de özel hukuk kişisi olan ikili (yatay) bir ilişkiyi, hem de piyasaya ürün çıkartan üreticinin Devletin öngördüğü standartlara/kurallara uymamaktan dolayı konu olabileceği yaptırımları (dikey bir ilişkiyi) düzenlemektedir. Örnek vermek gerekirse hem ürünün piyasaya arz koşulları, piyasa gözetimi ve denetimi, üretici, ithalatçı ve dağıtıcıların yükümlülükleri, uygun olmayan ürün dolayısıyla ortaya çıkabilecek idari ve cezai yaptırımları; hem de ürün dolayısıyla zarar gören kişilerin başvurabileceği tazminat sorumluluğunu düzenlemiştir.²⁶

Ürün sorumluluğunun gerçek anlamda ifadesi, piyasada yer alan bir ürün (hatalı/uygunsuz) dolayısıyla kişiye ya da malvarlığı değerlerine verilen zararların tazminat yoluyla giderilmesidir. Sensörlerinde bozukluk olan bir araba, elektrik tesisatında bozukluk olan bir beyaz eşya, sağlığa zararlı bileşenler içeren bir oyuncak veya kişisel bakım maddeleri gibi ürünlerin malvarlığı değerlerine ya da kişilere verdiği zararlar ÜGTDK çerçevesinde ürün sorumluluğu kapsamına girecektir. Zarar veren ürünlere yönelik olarak sözleşmesel sorumluluk (ayıba karşı tekeffül gibi) ya da tüketici mevzuatının tüketiciye sağladığı hakların (değişim, onarım gibi) da var olduğunu ürün sorumluluğunun diğer mekanizmalardan ayrı olarak düzenlendiğini de belirtmek gerekir.

Öte yandan ÜGTDK'nın ilham aldığı ve uyumlanmaya çalıştığı 85/374 sayılı Direktif 2024 yılında 2024/2853 sayılı Direktif ile ilga edilmiştir. ÜGTDK'nın yürürlüğe girişi ile mehaz direktifin yürürlükten kaldırılması arasında çok da uzun olmayan bir süre bulunmaktadır. Nitekim bu husus ÜGTDK'nın daha baştan

²⁴ Ürün sorumluluğunun yeni TKHK'da yer almamasının sebebi kanun koyucunun bu hususu müstakil bir kanun ile düzenlemeye yönelik arzusuymdu. Kanışlı (n 6) 1418 dn 6.

²⁵ Kanışlı (n 6) 1419.

²⁶ Kanışlı (n 6) 1546.

zamanın ruhunu yakalayamadığı ve çeşitli yönlerden eksik kaldığı eleştirilerine de sebebiyet vermiştir.²⁷

1.4. Ürün Sorumluluğunun Hukuki Niteliği?

Ürün sorumluluğu bir ürünün olması gerektiği gibi olmamasından dolayı ortaya çıkan kişisel ya da malvarlığı zararlarının tazminine yöneliktir. Hatalı/uygunsuz/ayıplı olarak da nitelenebilen ürünün olması gerektiği gibi olmaması durumu dolayısıyla ortaya çıkan bu sorumluluk esasen haksız fiil temeline dayanmaktadır.²⁸ Zira giderilecek zararların kaynağı zarar görenin kişisel veya malvarlığı değerlerinin üzerindeki mutlak haklarının ihlal edilmesidir.²⁹ Ancak yine de hatalı ürünü özellikle günümüzün kitlesel seri üretim çağında haksız fiil olarak niteleyip buna göre sonuçlandırmak isabetli olmayan sonuçlara yol açabilir. Dolayısıyla temelinde haksız fiil olgusu yer alsada ürün sorumluluğunu günümüzde gelinen aşama itibarıyla haksız fiile indirgememek gerekir.

Öte yandan üreticinin satıcı da olabileceği sınırlı durumlarda sözleşmesel sorumluluk da gündeme gelebilecektir. Haliyle bu durumda zarar görenin üreticiyi (satıcıyı) sözleşmeye aykırılık çerçevesinde ifanın gereği gibi yapılmamasından dolayı sorumlu tutması da mümkündür. Ancak günümüzdeki uzmanlaşmayı esas alan seri üretim zincirinde artık çoğunlukla üretici ile ürünün kullanıcısı arasında doğrudan bir ilişki bulunmaz. Bir diğer söyleyişle üretici ve ürünün kullanıcısı çoğunlukla bir araya hiç gelmemektedir. Hatta hatalı ürün kullanıcı olmayan, ürünle hiç ilgisi olmayan bir üçüncü kişiye de zarar verebilir. Böyle bir durumda sözleşmesel sorumluluk tabii olarak yeterli olmayacaktır. Zira üretici ile zarar gören arasında sözleşmesel bir ilişki bulunmamaktadır. Dolayısıyla zarar gören üçüncü kişilerin üreticiyi sorumlu tutabilmesi kusursuz sorumluluk hükümleriyle mümkün olabilecektir.³⁰

Üreticinin sorumluluğu için hatalı ürünün piyasada bulunuyor olması ve bu hatalı üründen kaynaklı bir zararın ortaya çıkmış olması yeterlidir. Başka bir ifadeyle, üreticinin sorumluluğu için gereken koşullar; hatalı ürünün piyasaya sunulması, zarar(bu üründen kaynaklı) ve ürün ile zarar arasındaki bağlantıyı sağlayan nedensellik bağından ibarettir.³¹ Bu sorumluluk düzenlemesi her hangi bir kusura ya da başkaca temellendirmeye ihtiyaç duymamaktadır. Dolayısıyla

²⁷ Alican Çalışkan/Kaan Can Yıldırım, '2024/2853 sayılı Ürün Sorumluluğu Direktifinin Getirdiği Yenilikler Karşısında Türk Hukukundaki Güncel Durum' [2025] 83/3 İstanbul Hukuk Mecmuası, 868 vd.

²⁸ Kanışlı (n 6) 1421; Atamer/Kurtulan Güner (n 7) 544; Yücel Arslan, "Yapay Zekâ Kullanımından Kaynaklanan Sözleşme Dışı Sorumluluk" (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2025) <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> E.T. 01.03.2026, 141.

²⁹ Kanışlı (n 6) 1421; Havutçu (n 6) 33.

³⁰ Kanışlı (n 6) 1422, Havutçu (n 6) 46, Akçura Karaman (n 6) 54.

³¹ Yücel arslan s.141, Havutçu (n 6) s. 21.

buradaki sorumluluğun kusursuz sorumluluk olduğunu ifade etmek gerekir. Ürün sorumluluğunun kusura ya da başkaca esaslara dayandırılmadan böylece düzenlenmesi, sadece ürünü kullanan kişiler için değil aynı zamanda ürün ile doğrudan bağlantısı olmayan üçüncü kişiler için de getirilmiş bir mekanizmadır. Zira ürünü kullanan kişinin çoğunlukla başta ayıba karşı tekeffül hükümleri olmak üzere tüketici mevzuatından da kaynaklanan başka imkanları da vardır. Belirtmek gerekir ki ürün sorumluluğu zarar görenin sahip olduğu diğer imkanlara hanel getirmez.

Öğretide ürün sorumluluğunun, haklı güvenlik beklentisine yönelik gerekliliklerin karşılanmaması sebebiyle oluşan zararın giderimine yönelik bir sorumluluk türü olduğu da belirtilmiştir.³² 7223 sayılı ÜGTDK kapsamında kurtuluş delili getirme imkânı da olmayan üreticinin sorumluluğunu kusursuz sorumluluk olarak nitelerek gerekecektir. Kusursuz sorumluluk çatısı altında ürün sorumluluğunun tehlike esasına dayandığı,³³ bir özen sorumluluğu olduğu,³⁴ tehlike ile olağan sebep sorumluluğunun unsurlarını içeren karma nitelikte³⁵ bir türü olduğuna dair görüşler bulunmaktadır. Belirtilen bu görüşlerin her biri etraflıca değerlendirilmeye elverişli olduğundan odağımız doğrultusunda sadece kanaatimize yönelik açıklamada bulunacağız.

Objektif (özen) sorumluluğunda zarar verenin kusuru değil spesifik olarak belirtilen bir olgunun gerçekleşmesi gerekir.³⁶ 7223 sayılı ÜGTDK kapsamında üreticinin sorumluluğunun doğması için üreticinin kusuru aranmamaktadır. Hatalı/uygunsuz ürünün piyasaya arz edilmiş olması sorumluluğun doğması için yeterli sayılmıştır. Geniş bir yorum ile hatalı ürünün üreticinin kusuru sayılabileceğini ifade etmek mümkün olsa da bu kabulü, kusur aranır olarak değerlendirmemek gerekir. Dolayısıyla ürün sorumluluğu, özen sorumluluğu olarak düzenlenmiştir. Özen sorumluluğunun olağan özen sorumluluğu mu yoksa ağırlaştırılmış özen sorumluluğu mu olduğunu da irdelemek faydalı olacaktır. Olağan özen sorumluluğu kusur sorumluluğuna yaklaşmaktayken ağırlaştırılmış özen sorumluluğu ise tehlike sorumluluğuna yaklaşmaktadır.³⁷ Olağan özen sorumluluğunda kurucu unsur kanundaki objektif özen yükümüne aykırılıktır. Sorumlu tutulacak kişiye kurtuluş kanıtı getirme imkânı verilerek ispat yükü ters çevrilmiş gibidir. Adam çalıştırmanın sorumluluğu ya da hayvan bulduranın sorumluluğu bu hususa örnek teşkil etmektedir. Ağırlaştırılmış özen sorumluluğunda ise kurtuluş kanıtı getirme olanağı bulunmamaktadır. Bu tür sorumluluk sebep olma, hakimiyet ve

³² Havutçu (n 6) s. 21.

³³ Arslan dn 622, Aydos (n 5) 96.

³⁴ Kırca (n 4) s. 121; Akçura Karaman (n 6) 128, Arslan (n 28) 142; Başak Başoğlu, 'Sözleşme Dışı Kusursuz Sorumluluk Hukuku ve Özellikle Tehlike Sorumluluğuna İlişkin Değerlendirmeler', (InÜHFD, 2015) 6/2, 41; Ünal/Kalkan (n 5) 53-54.

³⁵ Havutçu (n 6) 101.

³⁶ Gayretli Aydın (n 1) 198; Arslan (n 28) 142.

³⁷ Gayretli Aydın (n 1) 198; Arslan (n 28) 143.

yararlanma esaslarının yanı sıra tehlikeyi de kısmen barındırmaktadır.³⁸ Bir diğer ifadeyle sorumluluğa esas olan olgu (hatalı ürün) tek başına sorumlu kişinin (üreticinin) göstermesi gereken özeni göstermediğinin kabulü için yeterlidir. Üretici hatalı ürünün ortaya çıkmaması ve piyasaya sunulmaması için her türlü çabayı göstermiş olduğunu kanıtlaya da sorumluluktan kurtulamayacaktır. Sonuç olarak üreticinin sorumluluğunun kusura dayanmadığını ve kusursuz sorumluluk çatısı altında da ağırlaştırılmış özen sorumluluğu olduğunu ifade edebiliriz. Bu kabul 7223 sayılı ÜGTDK'nın teleolojisi ve ruhuyla da örtüşecektir.

2. Yapay Zekâ ve Yazılım-Kavramı

Bilgisayarların temel olarak yazılım ve donanım olmak üzere iki grup bileşenden oluştuğu bilinmektedir. Donanımlar klavye, ekran gibi fiziki parçalar iken yazılım ise bilgisayar ile kullanıcı etkileşimini sağlayan ve yazılımın türüne göre öngörülen fonksiyonu yerine getiren programlardır. Bir diğer söyleyişle bu ikili ayrım bilgisayarın maddi ve gayri maddi öğeleridir. Bilgisayarlar kendi işletim sisteminin haricinde (ana yazılım) farklı işlevler için farklı yazılımlar aracılığıyla iş görmektedirler.

Yapay zekâ ise esasen bir yazılım olmakla beraber klasik anlamda bir yazılımdan daha fazlasıdır. Zira geleneksel yazılımlar sınırlı sayıda (bu bazen çok büyük bir sayı olsa da) bir soru setinin cevabını içermektedirler. Yapay zekâ yazılımları ise dinamik yapıdadırlar. Bir diğer söyleyişle yapay zekânın kodlanması aşamasında ona yüklenenden daha fazlasını kendisi öğrenebilmekte veya üretebilmektedir.

Bu kapsamda, yapay zekâyı genellikle insanların yerine getirdiği işlemlerin/ eylemlerin nasıl yapılacağına insansı robot gibi fiziki tezahürü de bulunabilen makinelere öğretilmesine yönelik bir teknolojidir şeklinde tanımlayabiliriz. Daha detaylı bir tanım olarak da bir bilgisayar sisteminin sahip olduğu/erişilebildiği verileri işleyerek insan zekâsını da simüle ederek bu verileri doğru şekilde analiz eden ve çıkarımlar yapma yoluyla öğrenme gerçekleştirerek, öğrendiklerini uygulayabilme/uyarlayabilme ve belli amaçlar doğrultusunda kullanabilme yeteneğidir diyebiliriz.³⁹

3. 7223 Sayılı Kanuna(ÜGTDK) Göre Ürün Kavramı

Ürün sorumluluğundan bahsederken ilk olarak netleştirilmesi gereken husus ürünün ne olduğu, nelerin kapsama girip girmediğinin tespiti. Sorumluluğun objesi olarak ürünün ne olduğu hem mevzuatta hem de öğretide açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda temel olarak Türk hukukunu ve dolayısıyla ÜGTDK hükümlerine göre ürün kavramını açıklamaya çalışacağız. ÜGTDK ile beraber gerek kanuna dayanak olan 85/374 sayılı Direktife ve gerekse 2024/2853 sayılı

³⁸ Gayretli Aydın (n 1) 198; Arslan (n 28) 143.

³⁹ Oğuz Gökhan Yılmaz, 'Using AI in Judicial Practice-Can AI Sit On The Bench In The Near Future?'[2019] 10/19 Law and Justice Review, 70.

yeni Direktif hükümlerine de değinilecektir. Öte yandan odağımız olan yapay zekâ ve dolayısıyla yazılımların ürün olarak kabul edilip edilemeyeceği ise ayrı bir başlık altında ele alınacaktır.

Ürün kavramı ÜGTDK tanımlar başlıklı m.3/1-s hükmü ile “*Ürün: her türlü madde, müstahzar ve eşyayı ifade eder.*” şeklinde tanımlamıştır. Kanunun tanımının çok kısa ve öz olmasına rağmen çok geniş ve kapsayıcı bir niteliğe sahip olduğunu söyleyebiliriz. Öte yandan mevzuatımızda ikinci bir ürün tanımı da 31420 sayılı ve 11.03.2021 tarihli Genel Ürün Güvenliği Yönetmeliği (GÜGY) m.4/1-h hükmü ile düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm “*Ürün: Tüketicilerin kullanımı için amaçlanan veya tüketicilerin kullanımı için amaçlanmamış olsa dahi makul ölçüde öngörülebilir koşullarda tüketiciler tarafından kullanılması muhtemel olan, gerek ticari faaliyetler sonucunda gerekse başka yollarla tedarik edilen veya kullanıma sunulan, yeni, kullanılmış veya ıslah edilmiş her türlü madde, müstahzar veya eşyayı, ifade eder.*” şeklindedir.

ÜGTDK’dan farklı olarak GÜGY tanımı “*tüketiciler tarafından kullanılması muhtemel olan...*” şeklinde bir ifade içermesi sebebiyle tüketiciyi önceleyen bir yaklaşım ortaya koymuştur. Yönetmeliğin tüketici kullanımıyla sınırlandırdığı, ticaret ve mesleki kullanımları dışarıda bıraktığı ve bu haliyle Yönetmeliğin Kanuna aykırı olduğu öğretide ileri sürülmüştür.⁴⁰ Gerçekten de kanunun öngörmediği bir sınırlamanın yönetmelikle getirilemeyeceği normlar hiyerarşisi çerçevesinde olması gerektir. Öte yandan ürün sorumluluğunun ağırlaştırılmış özen sorumluluğu olarak nitelenmesi ve kavramın genel mantığı itibarıyla de tüketici işlemlerine hasredilecek şekilde böyle bir düzenleme isabetli olmamıştır. Zira bir üründen zarar gören kişinin tacir mi tüketici mi olduğu bedensel ve maddi zararları gidermeye yönelik olan ürün sorumluluğu bakımından fark oluşturmalıdır. Kanunda böyle bir sınırlamanın olmaması dolayısıyla uygulamada bir farkın oluşmayacağını kabul etmek gerekir.

ÜGTDK’nın ürün tanımı oldukça geniş ve kapsayıcı bir niteliğe sahiptir. Bu özelliğine rağmen tanımın bazı belirsizlikleri ya da alışılmamışlıkları da beraberinde getirdiği ifade edilmektedir.⁴¹ Zira müstahzar ya da madde hukuki metinlerde yaygın kullanılan kavramlar değildir. Eşyanın da mülhem Direktifin aksine taşınır olduğu vurgulanmadan ifade edilmesi dikkat çekicidir.

3.1. Madde

Maddeyi ifade ederken sözlüğe başvurmak gerekecektir. Bu anlamda Türk Dil Kurumunun güncel çevrimiçi sözlüğünde madde “*duyularla algılanabilen nesne,*” “*bir cismi oluşturan öge,*” “*para, mal vb. ile ilgili şey,*” “*duyularla al-*

⁴⁰ Atamer/Kurtulan Güner (n 7) 553; Arslan (n 28) 143; Gayretli Aydın (n 1) 206; Yasan Tepetaş (n 7) 166.

⁴¹ Gayretli Aydın (n 1) s.206.

gılanabilen, bölünebilen, ağırlığı olan nesne; özdek,” “*molekül*” gibi anlamlara sahiptir.⁴² Her türlü madde ifadesi ürün sorumluluğu bakımından oldukça geniş bir içeriğe sahiptir. Bir diğer söyleyişle fiziki varlığı olan neredeyse her şey sözlük tanımı doğrultusunda ürün olarak nitelenebilecektir. Kanunun mülhem Direktifte yer almayan madde tabirini tercih etmesi ve içeriği fazlasıyla genişletmesi de bu açıdan eleştirilmiştir.⁴³

3.2. Müstahzar

Müstahzar da ÜGTDK m. 3 ile ürün olarak sayılan ve ne anlaşılmasına dair gerekçede de bir açıklık olmayan bir kavramdır. Yine sözlük tanımına başvurulacak olursa müstahzarın “*kullanıma hazır duruma getirilmiş, hazırlanmış,*” ve “*önceden hazırlanarak eczanede bulundurulmuş ticari ilaç, preparat*” şeklinde tanımlandığı görülmektedir.⁴⁴ Müstahzarın hangi anlamıyla kanunda yer aldığına dair öğretilerde farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı yazarlar müstahzar kelimesinin piyasaya sunulmaya hazır hale getirilen ürün anlamına geldiğini ileri sürerken;⁴⁵ bazı yazarlar da müstahzar kavramının 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu kapsamında olduğu gibi ilacı tanımlamak için kullanıldığı ve dolayısıyla ilaçlara dair özel bir kanun bulunmayan hukukumuzda ilaç üreticilerinin de sorumlu olmasına temel teşkil ettiğini savunmaktadır.⁴⁶

3.3. Eşya

Eşya Türk Medeni Kanunu’nun bir kitabına adını verse de kanuni bir tanımı bulunmamaktadır. Şüphesiz buradaki durum madde ve müstahzardan daha farklıdır. Arapça şey kelimesinin çoğulu olarak eşya Türk İsviçre hukukunda doğrudan tanımlanmaksızın kavramın içeriğinin öğretisi ve içtihat ile şekillenmesi tercih edilmiştir. Mevzuata bırakılmayan tanımın bu esnekliği kavramın içeriğini zamanın ruhuna göre şekillendirmeye de elverişli gözükmektedir. Bir şeyin hukuki düzenlemelerle eşya olarak tanınmasına karar verilirken o şeyin sadece fiziksel özellikleri değil ekonomik ve toplumsal özellikleri ile etik boyutu dikkate alınmalıdır.⁴⁷ Öğretilerde eşya “*üzerinde bireysel hakimiyet sağlanabilecek, ekonomik değer taşıyan kişi dışındaki cismani varlıklar*” olarak tanımlanmaktadır.⁴⁸

⁴² <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 01.03.2026.

⁴³ Remzi Demir, “*Yapay Zekâ İmalatçısının Ürün Sorumluluğu*”, (Adalet 2023) 102.

⁴⁴ <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 01.03.2026.

⁴⁵ Kanışlı (n 6) 1432.

⁴⁶ Gayretli Aydın (n 1) 207; Damla Özden Çelt, ‘Ürün Sorumluluğunda Yaşanan Güncel Gelişme: 7223 Sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu’ [2021] 7/1 AndHD, 90; Yasan Tepetaş (n 7) 46.

⁴⁷ Gayretli Aydın (n 1) 208.

⁴⁸ A. Lale Sirmen, “*Eşya Hukuku*”, (Legem 2025) 5; Turhan Esener/Kudret Güven, “*Eşya Hukuku*”, (Yetkin 2024) 3; O. Gökhan Antalya, ‘Eşya Olarak Dijital Veriler’ [2023] 29/2 MÜHF-HAD, 1217.

Eşya kavramı hem taşınmazları hem de taşınırları kapsamaktadır. Dolayısıyla ÜGTDK'nın mülhem Direktiften farklı olarak taşınır taşınmaz ayrımı yapmamış olması taşınmazların da kapsama girip girmeyeceği noktasında tartışmalara sebebiyet vermektedir.

85/374 sayılı Direktif ise ürün kavramını tüm taşınır malları kapsayacak şekilde düzenlemiştir. Direktife göre taşınmazlara dahil edilmiş taşınırlar da bu tanıma girmektedir. İlaveten elektrik de ürün olarak düzenlenmiş ve Direktifin kapsamında yer almıştır.⁴⁹ Direktifin gayri maddi malları düzenlemediğini de burada belirtmek gerekir. Bir diğer söyleyişle 85/374 sayılı Direktif taşınmaz malları ve gayri maddi malların ortaya çıkaracağı zararları kapsamamaktadır.

Taşınmazların ÜGTDK kapsamında ürün sayılıp sayılmayacağı üzerinde fikir birliği olmadığından bu hususa da değinmek gerekir. Zira ÜGTDK'nın ürün tanımında eşya ifadesi yer almakta ve fakat bunun taşınırlarla sınırlı olarak değerlendirileceğine yönelik bir yollama gerekçede de bulunmamaktadır. Ürün kavramının doğası gereği üretilebilen bir şey olması sebebiyle de taşınır çağrışımı yaptığını ifade etmek gerekir. Keza ÜGTDK'nın mülhemi olan 85/374 sayılı Direktif açık olarak taşınırları düzenlemiş ve taşınmazları kapsam dışı bırakmıştır. Mülhem Direktifin yenisi olan 2024/2853 sayılı Direktif de taşınmazları kapsam dışı bırakmıştır. Öte yandan ürün sorumluluğuna gerek kalmadan taşınmazlar için TBK kapsamındaki bina malikinin sorumluluğu gibi mekanizmalar da bulunmaktadır. ÜGTDK'nın lafzi yorumunun taşınmaz hukukunun genel sistematüğını bozabileceği de ifade edilmektedir. Bu gruptaki yazarlar taşınmazın ürün olarak kabul edilemeyeceği ve kanunun metnine rağmen uygulamasının sınırlandırılması gerektiğini ifade etmektedirler.⁵⁰ Öte yandan ÜGTDK'nın açık ifadesi karşısında artık taşınmazların ürün sorumluluğu kapsamında olduğunu ifade eden yazarlar da bulunmaktadır.⁵¹ Kanunun açık ifadesi kapsamında teorik olarak ve ürün sorumluluğunun doğası gereği elverişli olmasa da düzenleme bu haliyle yürürlükte kaldıkça taşınmazların da ürün sorumluluğu kapsamında olduğunu kabul etmek gerekir. Uyuşmazlık önüne gelen hâkim (içtihadın oluşmadığını ve teorik olarak ilk uyuşmazlığın olduğu varsayımında) ÜGTDK'nın bu düzenlemesi karşısında maddeyi uygulamamayı tercih edemeyecektir. Dolayısıyla eleştirilen bu düzenleme yasa koyucu tarafından revize edilmediği ya da AYM tarafından iptal edilmediği müddetçe lafzi yorumun kapsamı doğrultusunda taşınmazlara da şamil olarak uygulanması gerekecektir. Öte yandan taşınmazların ürün sorumluluğuna

⁴⁹ Arslan (n 28) 144; Gayretli Aydın (n 1) Çelt (n 46) 89; Yasan Tepetaş (n 7) 42.

⁵⁰ Atamer/Kurtulan Güner (n 7). 553 vd., Çelt (n 46) 89 vd.; Kanışlı (n 6) 1432; Yasan Tepetaş (n 7) 49.

⁵¹ Gayretli Aydın (n 1) s.211; Demir (n 43) 105; Polat (n 5) 984; Tuğçe Oral, 'Kahramanmaraş Depremlerinin Yarattığı Zararların Gideriminde Alternatif Bir Öneri: Taşınmazların Verdiği Zararların Ürün Sorumluluğu Kapsamında Tazmini' [2023] 72/1 AÜHFHD 128.

konu olmasının TBK kapsamındaki bina malikinin sorumluluğu hükümleriyle uyumsuzluk oluşturmayacağı da belirtilmektedir.⁵²

Eşyanın taşınır ve taşınmaz olarak klasik sınıflamasına ilaveten dijital eşya kavramının da günümüzün dijital dünyasında kabul edilebileceği de ileri sürülmektedir. Dijital eşya kavramı dijital verilerin eşya olarak nitelenebileceğini ifade etmektedir. Buradaki yaklaşım da eşyanın üzerinde hakimiyet kurulabilen ve ekonomik değer ifade eden yönlerine odaklanmaktadır. Bir diğer söyleyişle eşyanın cismaniliği koşulunun ve dolayısıyla eşya tanımının güncellenmesini ifade etmektedir.⁵³ Belirtmek gerekir ki burada yazar dijital eşyanın taşınır eşya hükümlerine konu olacağını ileri sürmektedir.

4. YZ Ürün Olarak Nitelenebilir Mi?

4.1. Genel Olarak

Yapay zekânın ürün niteliğinden önce terminolojik olarak bu hususa gayri maddi malların biraz daha özel olarak yazılımların da girdiğini ifade etmek gerekir. Genişten dara göre bir sıralama yapılacak olursa gayri maddi mallar, yazılımlar ve yapay zekâ olarak ifade edilecektir bu husus. Çalışmanın bu kısmında yapay zekâ ve yazılım kavramları birbirini kapsayacak şekilde kullanılacaktır. Belirtmek gerekir ki yapay zekâyâ yönelik yapılacak açıklamalar yazılım ve daha geniş olarak da gayri maddi malları da genel olarak kapsayacak niteliktedir. Zira yapay zekânın da teknik anlamda bir yazılım olduğuna yukarıda değinilmişti.

ÜGTDK'nın önemli eleştirilerinden biri de ürün tanımının yazılım ve dolayısıyla artık yapay zekâyı da kapsayacak nitelikten uzak olmasıdır.⁵⁴ Bu hususu daha geniş bir ifadeyle maddi olmayan malların ÜGTDK'nın ürün tanımına girmediği yönündeki görüş olarak da niteleyebiliriz.⁵⁵ Burada ÜGTDK'nın mülhemi olan 85/374 sayılı Direktifin de maddi olmayan malları kapsamadığını belirtmek gerekir. Ancak mülhem Direktifin 1985 yılında kabul edildiğini ve fakat ÜGTDK'nın Direktifin son döneminde yasalaşmasına rağmen bu hususu ihmal etmesi önemli bir eleştiri olarak ortaya çıkmaktadır.⁵⁶ Gerçekten de zamanın ruhu bakımından yasa koyucunun bu tercihi, yani yazılımları kapsama alacak bir düzenleme yapmaması isabetli olmamıştır. Bu arada 2024/2853 sayılı yeni Direktifin en önemli yeniliklerinden birisi de yazılımların artık kapsama alınmış olmasıdır. Özetlemek gerekirse ÜGTDK'nın lafzı ilk bakışta yazılımı ürün kabul etmemekte ve dolayısıyla ürün sorumluluğu kapsamına almamaktadır. Ancak bu hususun kesin olarak böyle olduğunu söylemek de mümkün değildir. Zira aksi yönde görüş

⁵² Demir (n 43) 105.

⁵³ Antalya (n 48) 1217 vd.

⁵⁴ Çalışkan/Yıldırım (n 24) 879.

⁵⁵ Polat (n 5) 987; Yasan Tepetaş (n 7) 49.

⁵⁶ Atamer/Kurtulan Güner (n 7). 554-555; Çalışkan/Yıldırım (n 24) 879;

oluşturmak için de yeterli hukuki argüman bulunmaktadır. Bazı yazarların ifade ettiği gibi bu çıkarım, yorum yöntemlerinin zorlanması olarak da nitelenebilir.⁵⁷

Ancak yine de metodolojinin tüm imkanlarının kullanılarak, başta teleolojii ve hukukun (dolayısıyla hukuki kavramların) dinamik olduğunu dikkate alarak yazılımların ÜGTDK kapsamında ürün sorumluluğuna dahil olabileceğini ifade edebiliriz. Bu çıkarımımızın üç temel dayanağı bulunmaktadır. Birincisi müstahzar kelimesinin anlamlarından bir çıkarım yapmaya, ikincisi yazılımların cismani olarak nitelenebileceği ve eşya olabileceğine (ayrıca cismanilik gerekliliğinin sorgulanmasına, medeni hukuktaki eşya ile ÜGTDK'daki eşya kavramının farklı değerlendirilmebileceğine de) dayanmaktadır. Diğer gerekçemiz ise öğretilerde ifade edilen yorum yöntemleri yoluyla ortaya çıkacaktır.

4.2. Müstahzar Kavramı Yönünden

ÜGTDK m. 3/1-s hükmüne göre ürün “*her türlü madde, müstahzar ve eşyayı ifade eder.*” Müstahzar kelimesinin ne anlama geldiği çok da açık değildir ve yaygın çağrışımının 1262 sayılı yasa kapsamında eczanelerde satılan (eczane hazırlanmamış) ilaçları ifade etmekte olduğu söylenebilir. Ancak ÜGTDK'daki tanım herhangi bir sınırlama içermediği gibi gerekçede de sağlık alanına bir gönderme yapmamıştır. Bilakis ÜGTDK hükmü “*her türlü*” ibaresi ile başlamakta olduğundan sınırlamanın aksine tanımdaki madde, müstahzar ve eşya için en geniş şekilde bir düzenlemede bulunmuştur. Dolayısıyla müstahzar kelimesini kelimenin “*kullanıma hazır duruma getirilmiş, hazırlanmış*” anlamıyla değerlendirmek de mümkündür.⁵⁸ Bu anlamda müstahzar kavramının başkaca bir değiştirme ve ilave yapılmasına gerek olmaksızın, piyasaya sürülmeye hazır hale getirilmiş bir diğer söyleyişle satış amacıyla üretilmiş ürün/şey/meta olarak anlamak gerekir⁵⁹. Kanunda müstahzar kelimesi kullanılarak soyut ve cismani olmayan örneğin yazılım gibi unsurların ürün kapsamına alındığı da ifade edilmektedir.⁶⁰ Bir yazılımın karmaşık bir kod diziminden oluşması onun da bir nevi hazırlandığını, hazır hale getirildiğini kabule engel değildir. Belirtmek gerekir ki bu kanaatimiz ÜGTDK açısından gayri maddi malları ve yapay zekâyı da ürün olarak kapsayacak niteliktedir.

ÜGTDK'nın yapay zekâyı kapsayabileceğine dair temellendirmemizin devamı için müstahzar gibi tanımdaki madde ve eşya kavramlarına da değinmek gerekir. Maddenin temel olarak fiziksel/somut tam bir karşılığının olduğunu hukuki bir

⁵⁷ Polat (n 5) 988.

⁵⁸ Müstahzar Arapça “hdr” kökünden gelmekte olup hazır olan, huzurda bulunan manasına gelmektedir. bkz Nişanyan Sözlük <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/m%C3%BCstahzar> E.T.:01.03.2026.

⁵⁹ Kanişlı (n 6) 1432.

⁶⁰ Tuğçe Oral, “*Otonom ve Otomatik İnsansız Hava Aracı (İHA) Sistemlerinin Sebep Olduğu Zararlardan Kaynaklanan Sözleşme Dışı Sorumluluk İşletenin Sorumluluğu İdarenin Sorumluluğu İmalatçının Sorumluluğu*” (Yetkin 2023) 179.

terimden öte daha genel ya da fen bilimlerine ait bir kavram olduğunu söyleyebiliriz. Bir diğer söyleyişle yapay zekânın en genel haliyle de gayri maddi malların madde olduğunu söylemek pek mümkün değildir.

4.3. Eşya Kavramı Yönünden

Eşyanın ise medeni hukuktaki en önemli kavramlardan biri olduğu izahtan varestedir. Medeni hukukun kadim bir kavramı olarak eşya tanımının güncellenmesi ve gayri maddi malları kapsayacak şekilde yorumlanması mümkün müdür? Kadim bir kavram nitelemesi kavramın içeriğinin öğretinin kurucu öncüleri ve takipçilerinin yanı sıra yargı kararlarıyla da istikrarlı hale gelmiş olmasını ifade etmektedir. Doğal olarak böyle bir kavramın içeriğinde güncelleme yapmak ya da güncellenmenin yaygın şekilde kabul edilmesi pek de kolay olmayacaktır. Öğretide eşya “*üzerinde bireysel hakimiyet sağlanabilecek, ekonomik değer taşıyan kişi ve dışındaki cismani varlıklar*” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımdan yazılımlar için üzerinde durulması gereken nokta öncelikle cismani varlık kısmıdır. Bu hususu iki şekilde değerlendirmek gerekir. Birincisi yazılımların da cismani varlıklarının olduğuna yönelik iken diğeri eşyanın cismaniliği gerekliliğinin sorgulanması üzerinedir.

Yazılımların/bilgisayar programlarının cismani varlığının olduğu çok taraftar toplamamış olsa da öğretilerde ileri sürülmektedir.⁶¹ Belirtmek gerekir ki bu görüş ilk bakışta alışılmadık gözükmemektedir. Bilgisayar ile etkileşim halinde olunması bilgisayarın ya da ilgili yazılımın görsel çıktılar vermesi gibi özellikleri cismani varlığı sağlamaya yeterli görülemez. Ancak burada başka bir yaklaşım daha oluşturabiliriz. Zira bilgisayarlar esasen harddisklerinde yer alan ayrı ayrı yazılımlar üzerinden işlemektedirler. Yani çok basit ifadeyle bilgisayardaki tüm bilgiler harddiskte depolanmaktadır. Harddiskin ise mutlaka fiziki bir parça olduğu malumdur. Bulut sistemler olarak ifade edilen ağ üzerinden depolama ve depolanan bilgiye her yerden erişim olanağı veren sistemler bile belirli bir merkezdeki veri merkezine (sabit/fiziki sürücüye) ihtiyaç duyar. Harddiskin kapasitesi bayt ile ölçülmekte olup günümüzde kişisel bilgisayarlar için çoğunlukla gigabyte-larla(gb)/terabyte-larla(tb) ifade edilmektedir. Belirtmek gerekir ki bir harddisk fiziki varlığa sahip olsa da ne kadarının dolu olduğunun tespiti bir şişedeki su gibi bakınca anlaşılmasa da kaç gb verinin depolandığı ve kaç gb boşluk olduğu anlaşılabilir.

Bu bağlamda, harddiskin fiziken varlığı onun içinde yer alan bilgilerin ve dolayısıyla yazılımların da fiziken bir karşılığa denk geldiği olarak yorumlanmaya elverişlidir. Bu husus bazen nanometrik boyutlara denk gelecek olsa da fiziki karşılığı sağlaması bakımından yeterli olacaktır. Örneğin laboratuvar ortamındaki fiziki boyutu nanometrik düzeyde olan bir bakterinin ya da kimyasal bir bileşiğin

⁶¹ Gökhan Şahan, “*Bilgisayar Programı İmâl Sözleşmesi*” (Yetkin 2016) 70.

(formülün) cismani varlığı pek de tartışmalı değildir. Basit haliyle insan duyularıyla algılanamasa da deney tüpünün içindeki varlık tartışmaya açık değildir ve cismani olarak nitelenebilecektir. Hal böyle iken fiziki varlık için nanometrik düzeydeki cismanilik yeterliyken benzer yaklaşımla harddisk içinde yer kaplayan bir yazılımın da harddiskin belli kısımlarına karşılık geldiğini kabul etmek gerekir. Yine adli bilişim incelemeleri kapsamında yakılan ya da yok edilmeye çalışılan harddisk (ya da veri depolamaya yarayan benzer araçlar) gibi parçalar kısmen ele geçirildiğinde kısmi veri kurtarma yapılabilmektedir. Bu husus da harddiskin fiziki kısmındaki bir alanın (çok küçük de olsa) harddisk içindeki ilgili verilerden birine/bir kısmına hasredildiğinin göstergesi olarak kabul edilebilir. Dolayısıyla yazılımın cismani olma koşulunu alışılmış şekilde olmasa da yerine getirdiğini kabul etmek gerekir.

Eşya kavramı açısından ikinci nokta da eşya tanımının cismaniliğinin güncellenmesi üzerinedir. Öğretideki yaygın tanımın cismanilik dışındaki iki unsuruna odaklanarak (bireysel hakimiyet sağlanabilecek ve ekonomik değeri olan şey) gayri maddi şeyler de eşya olarak nitelenebilir. Bir yazılımın bireysel olarak edilmesi halinde üzerinde bireysel hakimiyetin sağlanacağı açıktır. Her kullanıcı açısından yazılımın kişiselleştirilebilmesi ve bu kişiselleştirme doğrultusunda öncelikli tercihlere göre kullanılması çoğunlukla mümkündür. Yazılımların ekonomik değer taşıdığı izaha muhtaç olmadığını da belirtmek gerekir. Dolayısıyla günümüzün dijital dünyasında yazılımları da bireysel hakimiyet ve ekonomik değer temelinde eşya olarak nitelemek mümkün görünmektedir. Gelişen teknolojinin tarih boyunca pek çok bakış açısını ve düşüncüyü bazen radikal şekilde değiştirdiği birçok kez tecrübe edilmiştir. Bu hususa fikrî olmayan, kapsayıcı ve somut bir örnek olarak filmli fotoğraf makinelerini gösterebiliriz. Zira 20 yıl öncesine kadar filmli fotoğraf makineleri insanların günlük hayatı için vazgeçilmez ve çok kıymetli eşyalardı. Halbuki bugün çoğunlukla nostaljik bir obje konumuna dönüşmüşlerdir. Fotoğraf makinesi gibi somut bir örnek üzerinden ifade ettiğimiz zamanın ruhunun gereği doğrultusundaki bu dönüşüm kavramsal olarak da bazı dönüşümleri önünde sonunda gerekli hatta zorunlu kılmaktadır. Buradaki yorumun asıl dayanak noktası zamanın ruhu ve hukukun dinamizmidir.

Belirtmek gerekir ki medeni hukukun kadim kavramlarından olan eşya geleneksel yönü itibarıyla görüşümüzün aksine yazılımları kapsamadığı gibi de değerlendirilebilecektir. Bu durumda da ilave bir argüman olarak odaklanmamız gereken nokta medeni hukuk anlamında eşya kavramı ile ÜGTDK kapsamındaki eşyanın bire bir aynı olması gerekmediğidir. Yani medeni hukuk penceresinden (görüşümüzün aksine) yazılım eşya kabul edilmeyebileceks de bu tanımın ÜGTDK'da da aynen geçerli olması şart değildir. Bir diğer söyleyişle ürün sorumluluğu açısından ÜGTDK'da düzenlenen eşya kavramı yazılımı kapsayabilecektir.

4.4. Kanunun Yorumu Yönünden

Eşya kavramının alışıl gelmiş ve istikrarlı tanımı karşısında yazılımın cismaniliği düşüncesinin yeterince taraftar toplayamaması haline istinaden yazılımın ÜGTDK kapsamında halen ürün olarak nitelenebileceğine ilişkin bir diğer temellendirmemiz de kanunun ruhu ve hukukun dinamizmi ekseninde yorum yoluyla şekillenecektir.

Bu kapsamda, ilk olarak ifade etmek gerekir ki ÜGTDK'nın tanım kısmının daha iyi bir şekilde kaleme alınması mümkündür hatta olması gerekirdi. Ancak iyi şekilde kaleme alınmasa da ÜGTDK yürürlükte olan bir kanun niteliği dolayısıyla ürün sorumluluğuna ilişkin asli mevzuat hükmündedir. Öte yandan yasama organının işleyişinin çok da hızlı olmadığı bilinmektedir. Nitekim ÜGTDK da teklif edildikten sonra bir dönem kadük kalarak öngörülenden daha geç yasalasmıştır.⁶² Belirtmek gerekir ki böyle durumlarda mevzuatın kapsamının şekillenmesi öğretinin öncülüğünde ve devamında yargının uygulamasıyla şekillenecektir. Özellikle keskin sınırların olmadığı ve yorum yöntemleri ile esneklik sağlanabilecek durumlarda öğretinin öncülüğü daha da önemli hale gelecektir.

Hukukun genel ilkelerinden olan çoğun içinde az da vardır ilkesi⁶³ de burada öngörümüze dayanak olmaya elverişlidir. ÜGTDK ürün sorumluluğu ve ürün güvenliğini düzenlerken piyasayı da esas alan bir yaklaşıma sahiptir. Bu genel ilke kapsamında piyasa bakımından maddi malları çok ve dolayısıyla gayri maddi malları da az olarak niteleyebiliriz. Fiziki alemdeki *her türlü maddeyi, müstahzarı ve eşyayı ürün* kabul eden kanun yine zamanın ruhu dolayısıyla fiziki varlığı olmayan ama fiili karşılığı/uygulaması itibarıyla saha gerçekliği olan yazılımları da evleviyetle kapsayacaktır denilebilir. Zira yazılımın da bir üreticisi (bazen bir şirket dolayısıyla onlarca kişi hatta), kullanıcı ve satın alanı hatta zarar göreni (potansiyel olarak) de mevcuttur. Dolayısıyla maddi bir ürünün ekonomik hayatındaki varlık gereksinimleri maddi olmayan yazılım açısından da mevcuttur.

Öte yandan her ne kadar ürün sorumluluğuna değinmekteyse de ÜGTDK'nın ürün güvenliği boyutu da bulunmaktadır ki ÜGTDK'nın daha ziyade bu kısma odaklanmakta olduğu bile söylenebilir. Dolayısıyla ekonomik hayatta ciddi bir karşılığı olan ve barındırdığı riskler itibarıyla birçok maddi üründen artık daha esaslı bir karşılığı (ekonomik gerçekliği) olan yazılımların da ÜGTDK kapsamındaki güvenlik şemsiyesine dahil olması gerekir.⁶⁴ Nitekim bu husus kanunun

⁶² Ekonomi Bakanlığı tarafından hazırlanan “Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu Taslağı”, 29.3.2018 tarihinde Bakanlar Kurulunca TBMM Başkanlığına tasarı olarak sunulmuştu. Komisyonlardan da geçen bu metin, Genel Kurul gündeminde olmasına rağmen, 24.6.2018’de gerçekleştirilen seçim sebebiyle kadük kalmıştı.

⁶³ Bu ilke “çok azı da kapsar” olarak da ifade edildiği gibi evleviyetle uygulanma kuralı olarak da ifade edilmektedir. Bkz. Serap Helvacı/Murat Topuz, “Geçmişten Günümüze Özdeyişlerle Hukukun Kadim İlkeleri” (3. Baskı, Seçkin, 2025) 77.

⁶⁴ Yazılımlar için gerçek anlamda teknik güvenlik şartları oluşturulabilir mi sorusunu göz ardı ederek teorik olarak bu hususu ifade ettiğimizi belirtmek gerekir.

genel gerekçesinde de ürün güvenliği ve ekonomik hayatın sürdürülebilirliği arasında kamu yararı dengesi ile ifade edilmiştir.

Gayri maddi mallardan sorumluluk doğması hukukumuzda hiç öngörülmemeyen bir durum da değildir. Nitekim TKHK m. 3/1-h hükmünde yer alan mal tanımı⁶⁵ gayri maddi malları da açıkça düzenlemekte ve malın ayıplı olması karşısında tüketicinin seçimlik hakları bulunmaktadır. Bu düzenlemeye ÜGTDK ile kıyas-tan ziyade hukukumuzun gayri maddi mallar meselesine bakışını ifade etmek amacıyla değinilmiştir. Öte yandan ÜGTDK'nın kabulünden yani 2020 yılından sonra yapay zekânın gelmiş olduğu aşama da ayrıca vurgulanmaya değerdir.⁶⁶ Keza ÜGTDK'nin mülhemi olan Direktif de 2024 yılında yenilenmiştir ve artık yazılımları da kapsamaktadır. Bu doğrultuda, ÜGTDK şu an kabul edilecek olsaydı yasa koyucunun yazılıma yönelik tercihinin değişebileceğini ifade etmek gerekir.

Her ne kadar burada yapılan açıklamaların yazılım, yapay zekâ ve büyük ölçüde gayri maddi malları kapsayacağını belirtmişsek de yapay zekâ sistemlerinin robot gibi fiziki görünüme kavuştuğu hallerde bu durum zaten Kanunun ürün tanımı içerisinde dahil olacaktır⁶⁷.

4.5. Yazılımın Fiziki Taşıyıcıda Bulunması Hali

Yazılımın harici bir veri taşıyıcı içerisinde bulunması durumunun ürün niteliği açısından fark oluşturup oluşturmayacağı meselesi de öğretilerde ele alınmıştır.⁶⁸ Yazılımın USB bellek, hafıza kartı, CD, DVD gibi cismani varlığı da olan bir veri taşıyıcısında bulunması halinde ürün sayılabileceği doğrudan bilgisayarda yüklenmesi halinde ürün kabul edilemeyeceği de ifade edilmiştir.⁶⁹ Belirtmek gerekir ki günümüz itibarıyla böyle bir ayırım kavramın özünü göz ardı etmeye elverişlidir. Zira asıl fonksiyon yazılımın kendisindedir. Cismani varlığı olan harici taşıyıcılar adete ambalaj niteliğindedir.

⁶⁵ İlgili madde şu şekildedir “ *Mal: Alışverişe konu olan; taşınır eşya, konut veya tatil amaçlı taşınmaz mallar ile elektronik ortamda kullanılmak üzere hazırlanan yazılım, ses, görüntü ve benzeri her türlü gayri maddi malları ifade eder.*”

⁶⁶ Nitekim yapay zekâya yönelik olarak Devlet de çeşitli somut adımlar atmaya başlamıştır. İlk olarak Ulusal Yapay Zekâ Strateji Belgesinin ilan edilmesini (2021) anmak gerekir. Cumhurbaşkanlığına bağlı Siber Güvenlik Başkanlığının kurulması (08.01.2025 tarihli Resmi Gazete), yine Kamu Yapay Zekâ Genel Müdürlüğünün kurulması (25.12.2025 tarihli Resmi Gazete) gibi gelişmeler yürütmenin yapay zekâya yönelik dönüşümünün başladığının göstergesidir. Dolayısıyla yasamanın da benzer bir yaklaşım güdeceğini yani ÜGTDK bugün kabul edilseydi yazılımların da ürün tanımına dahil edilebileceği söylenebilecektir.

⁶⁷ Demir (n 43) 141.

⁶⁸ Polat (n 5) 981(belirtmek gerekir ki yazar 85/374 sayılı direktif kapsamında yazılımın ürün niteliğine sahip olabileceğini de ifade etmektedir.s.982), Kırca (n 4)193; Atamer/Kurtulan Güner (n 7) 555-556; Gayretli Aydın (n 1) 228 vd.

⁶⁹ Havutçu (n 6) s.122.

Günümüzde gelinen nokta itibarıyla da harici taşıyıcılar aracılığıyla yüklenen yazılımlar oldukça sınırlı düzeye inmiştir. Belirtmek gerekir ki yirmi yıl önce durum tam tersiydi. Dolayısıyla yirmi yıl önce bu yaklaşım çok daha anlaşılabilir bir niteliğe sahipti. Nitekim bu husus yazılımın harici taşıyıcıya aktarılmasının yerindeliliğinin sorgulanması gerekir şeklinde de ifade edilmiştir.⁷⁰ Dolayısıyla bu noktada artık yazılımın harici taşıyıcıyla iletilmesinin ürün niteliğini etkileyeceğini kabul etmek güçtür. Cismani olmayan salt yazılımların da bu anlamda ürün sayılması gerekir. Zira salt yazılım ile harici taşıyıcı içerisindeki yazılımın fonksiyon olarak bir farkı olmadığı gibi sorumluluk açısından bir fark olmamalıdır.⁷¹ Elektriğin de cismani olmaması zamanında uzun süre tartışılmışsa da zaman içinde başta fiili durum ve toplumsal ihtiyaçlar (kamu yararı) göz önünde bulundurularak elektrik eşya sayılmıştır.⁷²

SONUÇ

Sonuç olarak, olması gereken ÜGTDK'nın açık bir şekilde yazılım ve yapay zekâyı da kapsama alacağını açıkça düzenlemesidir. Ancak hem yasama faaliyetinin uzun sürmesi hem de bu yönde bir değişiklik yapıncaya kadar yazılımın ürün kapsamı dışında kalması daha isabetsiz sonuçlara yol açacaktır. Zira günümüzde ortalama bir insanın günlük rutini birden çok kez yazılımla ilişkisini içermektedir ki vazgeçilmezimiz olan akıllı telefonlar bunun tek başına en büyük göstergesidir. Bu kapsamda, ÜGTDK'nın nihayetinde belirttiğimiz şekilde revize edileceği varsayımıyla bu revizenin yürürlüğe gireceği tarihe kadar yazılımların ve odağımız doğrultusunda yapay zekânın yukarıda ÜGTDK kapsamında ürün olarak değerlendirilmesi isabetli olacaktır.

Yapay zekanın ürün olarak nitelenmesi kanaatimizi üç farklı argümanla gerektirmektedir. Birincisi ÜGTDK'daki müstahzar kelimesinin anlamlarından bir çıkarım yapmaya dayanmaktadır. Müstahzar kelimesi hukuk literatüründe yaygın bir kullanıma sahip olmasa da Kanunun kullandığı dil ve özellikle "her türlü" ibaresi müstahzarı piyasaya arz edilen şey olarak değerlendirmeye elverişlidir. Dolayısıyla ekonomik değeri açık olan ve piyasaya arz edilen bir yapay zekanın bu yönüyle de ürün olarak kabul edilebilmesi mümkündür.

İkinci çıkarımımız medeni hukukun kadim kavramı eşya üzerinden şekillenmektedir. Eşyanın cismaniliğinin sorgulanmasının yanında yazılımlar da alışılmadık şekilde de olsa cismanilik koşulunu sağlayabilmektedir. Yani harddiskte yer alan bir yazılım, çok küçük bir fiziki alan da olsa harddiskin belirli bir kısmına karşılık gelmektedir. Dolayısıyla harddiskte çok küçük bir alana karşılık

⁷⁰ Atamer/Kurtulan Güner (n 7) 556.

⁷¹ Ayşe Arat, "Ürün Sorumluluğunda Ürün Kavramı", (oniki levha, 2024) 114; Gayretli Aydın (n 1) s. 231.

⁷² Gayretli Aydın (n 1) 231; Atamer/Kurtulan Güner (n 7) 556.

gelecek olan yapay zeka da cismanilik koşulunu sağlayabilecektir. Yine medeni hukuktaki eşya ile ÜGTDK kapsamındaki eşyanın farklı şekillerde değerlendirilebilmesi mümkündür.

Üçüncü çıkarımımız da yorum yoluyla evleviyet ilkesi çerçevesinde ortaya çıkmaktadır. Bir diğer söyleyişle, her türlü müstahzar, madde ve eşyayı kapsayan Kanunun bu geniş ifade tarzı sebebiyle özellikle ekonomik gerçeklik dolayısıyla yazılımları da kapsayacaktır.

Yorum yoluyla da olsa kanunun zamanın ruhunu yakalaması bütün bir hukuk sistemi için çok daha isabetli sonuçlar doğuracaktır. Yapay zekânın birçok şeyi temelinden değiştirmeye başladığı ve nereye kadar gidebileceği belirsiz olan bir zamanda hukuk sisteminin zamanın ruhunu yakalamasının önemi açıktır.

KAYNAKÇA

Akçura Karaman T, *Üreticinin Ayıplı Ürünün Sebep Olduğu Zararlar Nedeniyle Üçüncü Kişilere Karşı Sorumluluğu* (Vedat 2007)

Akipek Öcal Ş, 'Bedensel Zararın Tazmini Kapsamında Tüketici Hukuku Yönünden Ürün Sorumluluğu' in Basa N and Güleç Uçakhan S (eds), *Yeni Gelişmeler Işığında Bedensel Zararın Tazmini Uluslararası Kongresi* (Türkiye Barolar Birliği 2016)

Antalya OG, 'Eşya Olarak Dijital Veriler' [2023] 29(2) *MÜHF-HAD* 445

Arat A, '2024/2853 Sayılı AB Direktifi Çerçevesinde Yazılımdan Kaynaklanan Ürün Sorumluluğu ve Bunun Sınırları' [2025] 33(2) *SÜHFD* 105

Arat A, *Ürün Sorumluluğunda Ürün Kavramı* (On İki Levha 2024)

Arık D, 'Avrupa Ürün Sorumluluğu Direktifi İle Karşılaştırmalı Olarak 7223 Sayılı Ürün Güvenliği Teknik Düzenlemeler Kanunu Uyarınca Ürün Sorumluluğu' (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi 2023) <<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>> erişim tarihi 1 Mart 2026

Arslan Y, 'Yapay Zekâ Kullanımından Kaynaklanan Sözleşme Dışı Sorumluluk' (Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi 2025) <<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>> erişim tarihi 1 Mart 2026

Atamer YM ve Kurtulan Güner G, 'Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu ile İmalatçının Sorumluluğu Konusu Türk Hukuku Açısından Çözülmüş Müdür?' [2021] 70(2) *AÜHFD*

Aydos OS, *Ürün Sorumluluğu* (Adalet 2009)

Başoğlu B, 'Sözleşme Dışı Kusursuz Sorumluluk Hukuku ve Özellikle Tehlike Sorumluluğuna İlişkin Değerlendirmeler' (2015) 6(2) *İNÜHFD* 41

Çalışkan A ve Yıldırım KC, '2024/2853 sayılı Ürün Sorumluluğu Direktifinin Getirdiği Yenilikler Karşısında Türk Hukukundaki Güncel Durum' [2025] 83(3) *İstanbul Hukuk Mecmuası*

Çelt DÖ, 'Ürün Sorumluluğunda Yaşanan Güncel Gelişme: 7223 Sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu' [2021] 7(1) *AndHD*

Demir R, *Yapay Zekâ İmalatçısının Ürün Sorumluluğu* (Adalet 2023)

Eren F, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (30. baskı, Legem 2025)

Esener T ve Güven K, *Eşya Hukuku* (Yetkin 2024)

Gayretli Aydın S, *Yapay Zekânın Ürün Sorumluluğu* (2. baskı, Adalet 2024)

Havutçu A, *Türk Hukukunda Örtülü Bir Boşluk Üreticinin Sorumluluğu* (Seçkin 2005)

Helvacı S ve Topuz M, *Geçmişten Günümüze Özdeyişlerle Hukukun Kadim İlkeleri* (3. baskı, Seçkin 2025)

Kanışlı E, 'Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu (ÜGTDK) Uyarınca Üreticinin Sorumluluğu' [2020] 78(3) *İstanbul Hukuk Mecmuası*

Kaplan İ, 'İmalatçının Sorumluluğuna İlişkin Düşünceler' [1985] 13(1) *BATİDER*

Kırca Ç, *Ürün Sorumluluğu* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2007)

Oral T, 'Kahramanmaraş Depremlerinin Yarattığı Zararların Gideriminde Alternatif Bir Öneri: Taşınmazların Verdiği Zararların Ürün Sorumluluğu Kapsamında Tazmini' [2023] 72(1) *AÜHFD*

Oral T, *Otonom ve Otomatik İnsansız Hava Aracı (İHA) Sistemlerinin Sebep Olduğu Zararlardan Kaynaklanan Sözleşme Dışı Sorumluluk İşletenin Sorumluluğu İdarenin Sorumluluğu İmalatçının Sorumluluğu* (Yetkin 2023)

Özsunay E, 'Türk Hukukunda Gerçek Bir Boşluk Yapımcının Sorumluluğu' [1979] 10(1) *BATİDER*

Öztan B, *İmalatçının Sorumluluğu* (Turhan 1982)

Polat C, 'Türk ve Avrupa Birliği Hukukunda Ürün Sorumluluğu' [2021] 70(4) *AÜHFD*

Sirmen AL, *Eşya Hukuku* (Legem 2025)

Şahan G, *Bilgisayar Programı İmâl Sözleşmesi* (Yetkin 2016)

Tarman ZD, 'Türk Hukukunda İmalatçının Sorumluluğuna Genel Bir Bakış' [2007] 65(2) *İÜHFM*

Tiryaki B, 'Avrupa Konseyi'nin 25.7.1985 Tarihli Direktifi'ne Göre Üreticinin Sorumluluğunun Şartları Ve Tüketicinin Korunması Mevzuatı İle Mukayesesi' [2006] 55(2) *AÜHFD*

Ünal A ve Kalkan A, 'Türk Hukukunda Ürün Sorumluluğu Üzerine Olan Ve Olması Gereken Hukuka Dair Genel Düşünceler' (2019) 10(39) *TAAD*

Yasan Tepetaş C, *İmalatçının Sorumluluğu ve Uygulanacak Hukuk* (On İki Levha 2021)

Yılmaz OG, 'Using AI in Judicial Practice - Can AI Sit On The Bench In The Near Future?' [2019] 10(19) *Law and Justice Review*

